

APRÍL 2012

Karol Dzuriak, Tranovský kalendár na rok 2012

1. 4. 1532 – konvent vo Schweinfurte uznal Obranu Augsburgského vyznania za vierovyznávačskú knihu (480. výročie)

1. 4. 1812 – v Banskej Bystrici sa narodil Gabriel Prónay, generálny inšpektor evanjelickej a. v. cirkvi v Uhorsku, odporca protestantského patentu, mecén hudobného života, podporovateľ záhradníctva, ovocinárstva a vinohradníctva, veľkostatkár, funkcionár ústavov a spolkov, predstaviteľ maďarizačnej línie v evanjelickej cirkvi (200. výročie)

1. 4. 1822 – v Revúcej sa narodil Rudolf Homola, evanjelický kňaz, pedagóg, učiteľ prešovského kolégia, správca evanjelického patronátneho gymnázia v Revúcej, autor stredoškolských učebníc (190. výročie)

1. 4. 1842 – v Šoproni zomrela Mária Alžbeta Zayová, prozaička, dramatička, homeopatka a mecénka charitatívnych zariadení, organizátorka kultúrneho života na rodinných majetkoch v Uhrovci a Bučanoch (170. výročie)

4. 4. 1867 – v Trnave zomrel Daniel Szontágh, právnik, sudca, regionálny historik Oravy a genealóg, iniciátor usporiadania a sprístupnenia Čaplovičovej knižnice, zakladateľ a predseda spoločnosti pre regionálny výskum Oravy (145. výročie)

5. 4. 1877 – v Sabinove zomrel Timotej Ignác Bohuslav Nosák-Nezabudov, spisovateľ, prekladateľ, činovník *Československej spoločnosti* na lýceu v Levoči, redaktor *Slovenských národných novín* a *Orla tatranského* 1845 – 1848, účastník Slovanského zjazdu v Prahe a druhý tajomník SNR počas septembrovej výpravy v r. 1848, spolupracovník L. Štúra, G. Fejérpataky-Belopotočského, J. Kadavého, konateľ Matice slovenskej na východnom Slovensku, spolupracovník českej a juhoslovenskej tlače, autor prekladov diel svetovej literatúry (135. výročie)

6. 4. 1922 – v Kremnici zomrel Karol Raab, evanjelický kňaz, senior, predseda cirkevných, náboženských spisovateľ, cirkevný a regionálny historik, spoluvydavateľ a redaktor *Evanjelickej školy* a *Prostonárodného evanjelického školníka*, kráľovský radca (90. výročie)

8. 4. 1847 – v Drienčanoch zomrel Ján Liskay, evanjelický kňaz, autor duchovných piesní a zberateľ ľudových piesní pre *Národné spievanky* Jána Kollára (165. výročie)

8. 4. 1972 – v Bratislave zomrel Štefan Janšák, archeológ, historik, pôvodným vzdelaním stavebný inžinier, vysoký štátny úradník, národohospodársky expert na medzinárodných a medzištátnych rokovaní vrátane mierových rokovaní v Paríži po 1. svetovej vojne, jeden z priekopníkov slovenskej archeológie, funkcionár a predseda *Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, *Alliance Française*, *archeologickej spoločnosti pri SAV* a ďalších stavovských, vedeckých a odborných spoločností, publicista a prekladateľ (40. výročie)

9. 4. 1882 – v Jamníku sa narodil Bohuslav Klimo-Hájomil, právnik, politik, úradník, básnik, prozaik, zberateľ folklóru, poslanec Národného zhromaždenia, agrárnický stranický funkcionár, člen Štátnej rady vojrovej Slovenskej republiky, zapisovateľ synody v Trenčianskych Tepliciach r. 1921, seniorálny a dištriktuálny dozorca, predseda synody v Tatranskej Lomnici r. 1939, člen *Muzeálnej slovenskej spoločnosti* (zomrel 11. 5. 1952 v Dovalove) – 130. a 60. výročie

3. – 10. 4. 1707 – v Ružomberku sa zišla krajinská synoda evanjelickej cirkvi, ktorá obnovila jej štruktúru zničenú náboženským prenasledovaním, zreformovala bohoslužobnú prax a položila základy nového duchovného a kultúrneho rozvoja. Uhorský snem svojím 31. článkom z roku 1715 jej uznesenia zrušil a samotnú synodu prehlásil za nikdy neexistujúcu 305. výročie)

11. 4. 1897 – v Banskej Bystrici zomrel Ján Teodor Moczkovcsák, evanjelický kňaz, senior, náboženský spisovateľ a publicista, autor duchovnovzdelávacej spisby, stúpenec idey jednotného maďarského národa (115. výročie)

13. 4. 1862 – v Banskej Štiavnici sa narodil Ľudovít Izák-Lihovecký, učiteľ, zbormajster, hudobný skladateľ, zberateľ cirkevných chorálov, autor rozsiahlej partitúry náboženských piesní, redaktor detského, národnokultúrne orientovaného časopisu *Zornička* (zomrel 16. 3. 1927 vo Zvolene) 150. a 85. výročie

15. - 17. 4. 1947 – v Turčianskych Tepliciach sa konala synoda ev. a. v. cirkvi, ktorá zrušila cirkevný zákon o vypustení nemeckých veriacich z cirkvi a prijala jej nový názov, ktorý znel *Slovenská kresťansko-evanjelická a. v. cirkev v ČSR* (65. výročie)

17. 4. 1897 – v Holíči sa narodil Daniel Rapant, historik, univerzitný profesor, archivár, akademik SAV, spoluzakladateľ a predseda *Slovenskej historickej spoločnosti*, nestor modernej historickej vedy na Slovensku, autor prelomových prác a štúdií, najvýznamnejší historik slovenského povstania z r. 1848 – 1849 a dokumentov k tomuto obdobiu (115. výročie)

18. 4. 1687 – v Prešove bol popravený Juraj Radvanský, popredný predstaviteľ slovenského evanjelického zemanstva, obhajca evanjelických záujmov na zasadnutiach uhorského snemu, účastník Tököliho povstania, obeť *jatiek* (325. výročie)

18. 4. 1822 – v Revúcej sa narodil Ľudovít Adolf Reuss, evanjelický kňaz, aktívny štúrovskej generácie, zberateľ a teoretik ľudovej slovesnosti, predovšetkým rozprávok a povestí, hudobný teoretik, jazykovedec, predseda výboru pre zriadenie slovenského gymnázia v Revúcej (190. výročie)

18. 4. 1857 – v Zvolenskej Slatine sa narodila Terézia Vansová, spisovateľka, publicistka, zakladateľka a redaktorka *Dennice*, prvého ženského časopisu na Slovensku, národná a osvetová pracovníčka, organizátorka ženského hnutia, významná predstaviteľka prvej vlny realizmu v slovenskej literatúre a priekopníčka ženského románu, propagátorka česko-slovenskej vzájomnosti a českej kultúry, podpredsedníčka *Živeny* a členka výboru *Lipy* (zomrela v Banskej Bystrici 10. 10. 1942) – 155. a 70. výročie

20. 4. 1742 – v Albertirse sa narodil Samuel Tešedík, evanjelický kňaz, dekan a inšpektor evanjelických škôl v Békešskej stolici, zakladateľ a riaditeľ Prakticko-ekonomického priemyselného ústavu, hospodárskej školy významu, prvej svojho druhu na Starom kontinente (1779), v ktorej vo vyučovacom procese aplikoval pedagogické zásady obdobia osvietenstva. Stúpenec tereziánskych a jozefínskych reforiem, osvetový a ľudovýchovný pracovník, propagátor aplikácie moderných vedeckých poznatkov v oblasti poľnohospodárstva, techniky, staviteľstva a ekonomiky, filantrop (270. výročie)

20. 4. 1872 – v Radvani zomrel Andrej Braxatoris-Sládkovič, evanjelický kňaz, národnokultúrny dejateľ a najvýznamnejší básnik generácie štúrovcov (140. výročie)

20. 4. 1977 – na Myjave zomrel Ján Černek, dôstojník, príslušník čs. légii v Rusku a vo Francúzsku, účastník SNP, veliteľ VI. taktickej skupiny povstaleckej 1. ČSA na Slovensku (35. výročie)

21. 4. 1757 – v Pezinku sa narodil Ján Borot, evanjelický kňaz, senior evanjelických zborov v Čechách, spolupracovník Š. Lešku pri vydaní jeho spevníka, homiletik, tvorca duchovných piesní, autor náboženskovo-vzdelávacej a cirkevnohistorickej literatúry (zomrel v Žitave 4. 3. 1832) – 255. a 180. výročie

21. 4. 1872 – v Revúcej zomrel Július Gustáv Reuss, inžinier, zamestnanec železniární *Muránskej únie*, etnograf, zberateľ a upravovateľ slovenských rozprávok a Povestí, hudobný teoretik (140. výročie)

22. 4. 1877 – v Martine sa narodil Fedor Jesenský, prekladateľ, kultúrny dejateľ, riaditeľ Tatra banky, funkcionár *Živeny*, člen Muzeálnej slovenskej spoločnosti a SNS, Redaktor a prekladateľ (135. výročie)

23. 4. 1817 – v Novom Tekove sa narodil Ján Repiczký, orientalista, turkológ, vysokoškolský učiteľ, literárny historik a teoretik orientálnych literatúr, spracovateľ a prekladateľ tureckých prameňov k dejinám Uhorska, člen Uhorskej akadémie vied (195. výročie)

23. 4. 1882 – v Dolnom Kubíne sa narodil Pavel Bujnák, evanjelický kňaz, literárny historik a kritik, estetik, ugrofinista, prekladateľ, príslušník generácie Hlasu a Prúdom, funkcionár Učenej spoločnosti Šafárikovej a i. (130. výročie)

23. 4. 1907 – v Polichne sa narodil Juraj Čečetka, pedagóg, vysokoškolský učiteľ a vedecký pracovník (105. výročie)

24. 4. 1547 – bitka pri Mühlbergu, v ktorej vojsko cisára Karola V., jeho katolíckych spojencov a Ferdinanda I. Habsburského na hlavu porazilo oddiely Šmalkaldského spolku, vedené Jánom Fridrichom Saským. Porážkou protestantov vyvrcholila Šmalkaldská vojna (1546 – 1547). 19. 5. Padol Wittenberg a nemecké evanjelické kniežatá museli akceptovať cisárov augsburský Interim z mája 1548, redukujúci slobodu ich vierovyznania v teologickej i liturgickej rovine (465. výročie)

24. 4. 1822 – v Liptovskom Mikuláši sa narodil Janko Kráľ, štúrovský básnik, účastník revolúcie 1848 – 1849, civilným povoláním súdny úradník a právnik, jeden z najvýznamnejších autorov poézie obdobia romantizmu v slovenskej literatúre (190. výročie)

24. 4. 1862 – v Dolnom Srní sa narodil Juraj Chorvát, učiteľ, hudobník, publicista, autor partitúry k *Tranosciu a Zpěvníku* (150. výročie)

24. 4. 1887 – na Myjave sa narodil Dušan Viest, významný slovenský peňažník a národný pracovník (zomrel 28. 9. 1917 v Bánovciach n. Bebravou) – 120. a 95. výročie

24. 4. 1907 – v Bzinciach p. Javorinou zomrel Karol Bohdan Borsuk, evanjelický kňaz, pracovník, publicista a funkcionár viedenského akademického spolku Tatran (105. výročie)

26. 4. 1862 – v Ružomberku sa narodil Vladimír Makovický, finančník, riaditeľ *Úvernej banky* a predseda *Slovenskej banky*, spoluzakladateľ a funkcionár predstavenstiev celého radu finančných ústavov a priemyselných podnikov (o. i. tlačiarne K. Salvu, martinskej *Tatra banky* a *Uhorskej papierne* v Ružomberku), signatár Martinskej deklarácie, člen vedenia SNR r. 1918 a predseda Generálnej rady ECAV, poradca ministra V. Šrobára, poslanec revolučného Národného zhromaždenia, prvý predseda *Zväzu slovenských bánk a Združenia čs. priemyslu*, zakladateľ finančnej základiny na podporu evanjelických sirotincov v Modre a Liptovskom Mikuláši (150. výročie)

26. 4. 1872 – v Horných Bzinciach sa narodila Ľudmila Riznerová-Podjavorinská, spisovateľka, poetka, národná umelkyňa, publicistka, prekladateľka, funkcionárka *Živeny*, Červeného kríža, Matice slovenskej, zakladajúca osobnosť detskej literatúry na Slovensku (140. výročie)

27. 4. 1967 – v Rimavskej Sobote zomrel Július Celder, pedagóg, odborný publicista a autor učebníc, kultúrno-osvetový pracovník a funkcionár učiteľských spolkov (45. výročie)

28. 4. 1807 – v Brezovej pod Bradlom sa narodil Martin Šaško, staviteľ a opravár organov (205. výročie)

29. 4. 1812 – v Pezinku zomrel Michal Semian, evanjelický kňaz, pedagóg, básnik, osvietenecký vzdelanec, autor duchovných piesní, editor vydania *prvej prešporskej Bbiblie* z r. 1787 (200. výročie)

29. 4. 1882 – v Štubni sa narodil Ľudovít Karlovský, evanjelický kňaz, riaditeľ YMCA v Bratislave, funkcionár *Slovenskej ligy* a člen *Národnej rady americkej* v USA, funkcionár SEM, národnokultúrny, politický a cirkevný dejateľ v krajskom prostredí v USA, náboženský spisovateľ a publicista, cirkevný historik (130. výročie)